

Ocena dorobku naukowego dr Felicji Księżyk

**w związku z postępowaniem o nadanie jej stopnia naukowego
doktora habilitowanego**

1. Sylwetka habilitantki

Dr Felicja Księżyk ukończyła studia magisterskie w zakresie filologii germańskiej na Uniwersytecie Opolskim w 2001 r. i zaraz po ukończeniu studiów rozpoczęła pracę na stanowisku asystenta w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Opolskiego. W roku 2006 obroniła pracę doktorską pt. *Die deutsche Sprachinsel Kostenthal – Geschichte und Gegenwart* na temat języka niemieckiego mniejszości niemieckiej w miejscowości Gościęcin leżącej na Śląsku Opolskim. Promotorem rozprawy doktorskiej była prof. dr hab. Katarzyna Lasatowicz. Obecnie dr Felicja Księżyk jest zatrudniona na stanowisku adiunkta w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Opolskiego.

2. Ocena osiągnięć naukowych na podstawie artykułów naukowych opublikowanych po doktoracie

Dorobek naukowy dr Felicji Księżyk po doktoracie jest bardzo obszerny, gdyż obejmuje monografię naukową poświęconą wyspie językowej Gościęcin, 23 artykuły naukowe opublikowane w czasopiśmie naukowych i monografiach zbiorowych. Ponadto dr Felicja Księżyk na pisała 3 recenzje prac językoznawczych oraz 10 sprawozdań z międzynarodowych konferencji językoznawczych. Zainteresowania naukowe dr Felicji Księżyk koncentrują się na zagadnieniach analizy językoznawczej wysp językowych i opisie kontaktów

językowych niemiecko-polskich. Innym dużym obszarem badań językoznawczych dr Felicji Księżyk są zagadnienia kolokacji i wpływu niemieckiego języka prawniczego na polski język prawniczy.

Bardzo ważnym osiągnięciem naukowym dr Felicji Księżyk jest monografia pt. *Die deutsche Sprachinsel Kostenthal – Geschichte und Gegenwart* opublikowana w niemieckim wydawnictwie Trafo Verlagsgruppe Berlin 2008, w której to monografii habilitantka analizuje wyspę językową w Gościęcinie (Kostenthal). Dr Felicja Księżyk opisuje system fonologiczny i morfologiczny niemieckiego dialektu w Gościęcinie na podstawie własnych nagrań wykonanych podczas rozmów z najstarszymi przedstawicielami generacji postępującej się jeszcze dawnym dialektem miejscowym. Autorka monografii sporo miejsca poświęciła kontaktom językowym niemieckiego dialektu w Gościęcinie z niemieckim językiem standardowym i z polskim językiem standardowym. Monografia dr Felicji Księżyk poświęcona dialektowi niemieckiemu w Gościęcinie dokumentuje stan językowy, który wkrótce przestanie istnieć wraz z wymarciem najstarszych użytkowników tego dialektu. Monografia dr Felicji Księżyk na temat języka niemieckiego w Gościęcinie jest często cytowana w pracach dialektologicznych zajmujących się wyspami językowymi i kontaktami językowymi dialektu z językiem standardowym.

Także opublikowane artykuły naukowe dr Felicji Księżyk poświęcone są zagadnieniom kontaktów językowych na podstawie analizy wpływów niemieckiego języka standardowego oraz polskiego języka standardowego na dialekt używany w Gościęcinie. Zagadnieniom wielokulturowości i wielojęzyczności Śląska poświęciła dr Felicja Księżyk kilka obszernych artykułów naukowych. Także jej referaty na konferencjach językoznawczych koncentrowały się na analizie dialektu gościęcińskiego i wielokulturowości na Śląsku.

Innym obszarem zainteresowań językoznawczych dr Felicji Księżyk są zagadnienia kolokacji językowych w obrębie języków specjalistycznych, głównie w obrębie języka prawniczego. Zagadnieniom kolokacji i związków frazeologicznych na podstawie analizy języka prawniczego w języku niemieckim poświęciła dr Felicja Księżyk kilka interesujących artykułów naukowych.

- 3. Ocena rozprawy habilitacyjnej pt. *Kollokationen im Zivilrecht Polens in den Jahren 1918 – 1945 mit besonderer Berücksichtigung der deutschsprachigen Zivilgesetzbücher. Eine kontrastive Studie*, Peter Lang Verlag Frankfurt am Main 2015**

Rozprawa habilitacyjna licząca 390 stron poświęcona jest analizie kolokacji w tekstach prawniczych w języku niemieckim i polskim. Podstawą analizy są niemieckojęzyczne teksty kodeksów cywilnych obowiązujących na terenie zaboru austriackiego i pruskiego z pominięciem tekstów prawnych obowiązujących na terenie zaboru rosyjskiego. Ponadto habilitantka uwzględniła polskie tłumaczenia kodeksów cywilnych na terenie zaboru austriackiego i pruskiego, aby ukazać, jak niemieckojęzyczne kodeksy prawne wpływały na formę językową tekstów kodeksów w języku polskim, które obowiązywały nadal po uzyskaniu niepodległości przez państwo polskie, tj. w II Rzeczypospolitej. Analiza kontrastywna koncentruje się na zagadnieniu kolokacji, tzn. w jakim stopniu niemieckojęzyczne kolokacje przejmowane były przez tłumaczy kodeksów na język polski. W tytule rozprawy habilitacyjnej dr Felicja Księżyk podaje, że ramą czasową analizy kolokacji są lata 1918 – 1945, co jest rzeczą niezbyt uzasadnioną, bowiem II Rzeczpospolita istniała w tych ramach czasowych tylko de iure, zaś w rzeczywistości w latach 1939 – 1945 nie istniało państwo polskie i nie powstawały w tym czasie akty prawne w języku polskim. Przeglądając listę kodeksów prawa w języku polskim wykorzystanych w rozprawie habilitacyjnej można zauważyć, że najstarszymi kodeksami prawa cywilnego wykorzystanymi w rozprawie były kodeksy w języku polskim z roku 1937. W tekście rozprawy habilitacyjnej w rozdziale 3 dr Felicja Księżyk pisze w podrozdziale 3.2 o wpływie niemieckojęzycznego prawa w Polsce w latach 1919 – 1939. Tę ramę czasową, tj. lata 1919 – 1939 trzeba uznać za bardziej adekwatną.

Rozprawa habilitacyjna składa się z 10 rozdziałów. W rozdziale 1 obejmującym 6 stron habilitantka formułuje cel rozprawy habilitacyjnej oraz jego strukturę. W obszernym drugim rozdziale (str. 19 – 80) habilitantka zajmuje się podstawowymi zagadnieniami badań nad kolokacjami, przy czym dr Felicja Księżyk nie ogranicza się do przedstawienia różnych ujęć pojęcia kolokacji w porządku chronologicznym, lecz przedstawia ponadto inne koncepcje związków syntagmatycznych w semantyce, których nie można utożsamiać z kolokacjami. Koncepcja „istotnych związków znaczeniowych” Waltera Porziga, która odegrała ważną rolę w rozwoju semantyki syntagmatycznej odbiega znacznie od późniejszych definicji związków kolokacyjnych. Także koncepcja „solidarności leksykalnych” E. Coseriu ma niewiele punktów styczności z teorią kolokacji. Nie uważam jednak za błąd uwzględnienie tych teorii semantycznych z początku i połowy XX wieku za błąd, gdyż na zasadzie kontrastu pozwoliło to habilitantce na wypracowanie w dalszej części rozdziału teoretycznego własnej koncepcji pojęcia kolokacja.

Rozdział 2 pokazuje jednocześnie, że habilitantka posiada gruntowną wiedzę na temat różnych teorii semantycznych związków syntagmatycznych wypracowanych w ciągu XX wieku.

Rozdział 3 (str. 81 – 123) stanowi opis korpusu językowego będącego podstawą analizy empirycznej w następnych rozdziałach. Habilitantka wymienia tu austriacki kodeks ABGB oraz jego polskie tłumaczenie, niemiecki kodeks BGB i jego polskie tłumaczenie i w końcu polsko-francuskie prawo cywilne obowiązujące w województwach centralnych.

Rozdział 4 obejmujący jedynie 7 stron stanowi jedynie wstęp do części empirycznej, gdyż habilitantka omawia tu jedynie sposób, w jaki zamierza opisywać kolokacje w następnych rozdziałach.

Rozdziały 5 – 9 (str. 133 – 357) stanowią najważniejszy człon niniejszej rozprawy habilitacyjnej, gdzie habilitantka wnikliwie analizuje kolokacje w niemieckojęzycznych kodeksach cywilnych i w ich polskich tłumaczeniach. Habilitantka przedstawiła w tych rozdziałach bardzo szczegółową analizę połączeń kolokacyjnych w niemieckojęzycznych kodeksach cywilnych, a jednocześnie wykazała, że polskie tłumaczenia nie przejmują niemieckich wzorców językowych, lecz stanowią autonomiczne kolokacje powstałe na gruncie języka polskiego. Habilitantka pokazuje jednocześnie, że wiele dawnych kolokacji występujących w kodeksach cywilnych przed 1939 r. zostało zastąpionych przez inne kolokacje wynikające z rozwoju leksykalnego i semantycznego języka polskiego w okresie późniejszym.

Rozdziały 5 – 9 stanowią doniosły wkład habilitantki w dziedzinie opisu połączeń kolokacyjnych w języku niemieckim i polskim na podstawie przedwojennych kodeksów cywilnych. Jestem przekonany, że rozprawa habilitacyjna dr Felicji Książek może stanowić punkt odniesienia do analizy stałych związków leksykalnych i kolokacji w obrębie niemieckiego języka standardowego jak też w obrębie języków specjalistycznych.

4. Ocena udziału habilitantki w konferencjach naukowych

Dr Felicja Książek uczestniczyła w około 20 konferencjach językoznawczych w kraju i zagranicą, wygłaszała referaty m.i. na konferencjach w Niemczech, Austrii, Czechach oraz na Węgrzech i Słowenii, gdzie prezentowała wyniki swoich badań nad wielojęzycznością i wielokulturowością Śląska. Dr Felicja Książek chętnie była zapraszana za konferencje językoznawcze, bowiem jej

referaty cechuje wysoki poziom merytoryczny i doskonałe opanowanie języka niemieckiego.

5. Działalność dydaktyczna

Dr Felicja Księżyk prowadziła w ramach swoich obowiązków dydaktycznych ćwiczenia, konwersatoria i wykłady z gramatyki opisowej języka niemieckiego, historii języka niemieckiego, stylistyki oraz zajęcia kontrastywne niemiecko-polskie. Dr Felicja Księżyk prowadziła też zajęcia dla studentów germanistyki na uniwersytecie w Würzburgu w ramach programu Erasmus. Na podstawie informacji o nagrodach Rektora Uniwersytetu Opolskiego za działalność dydaktyczno-naukową oraz na podstawie ocen pracowników Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Opolskiego stwierdzić można, że działalność dydaktyczna dr Felicji Księżyk jest wysoko oceniana zarówno przez władze Uniwersytetu Opolskiego jak też przez studentów germanistyki.

6. Działalność organizacyjna

Dr Felicja Księżyk ma spory dorobek w działalności organizacyjnej na rzecz Uniwersytetu Opolskiego. Przez kilka lat pełniła funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Filologii Germańskiej, ponadto była kierownikiem uzupełniających studiów magisterskich. Dr Felicja Księżyk była też współorganizatorem kilku konferencji germanistycznych organizowanych przez Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Opolskiego. Ponadto dr Felicja Księżyk brała czynny udział w organizacji Opolskiego Festiwalu Nauk i kilku innych inicjatyw Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Opolskiego.

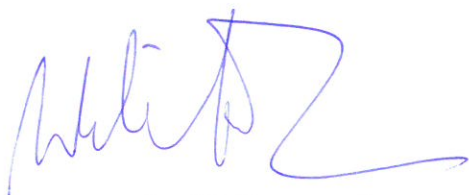
6. Konkluzja

Dr Felicja Księżyk ma bardzo obszerny dorobek naukowy po doktoracie, jej publikacje na temat wielojęzyczności i wielokulturowości Śląska są istotnym wkładem w rozwój badań nad historią kontaktów językowych na Śląsku.

Obszerna licząca 390 stron rozprawa habilitacyjna oparta jest na bardzo wnikliwej i drobiazgowej analizie połączeń leksykalnych zawartych w kodeksach cywilnych z Austrii, Niemiec i Polski okresu przedwojennego stanowi szczegółowy i wyczerpujący opis połączeń kolokacyjnych w języku prawa i pokazuje, w jakim stopniu powstawanie połączeń kolokacyjnych w polskim języku prawa przebiegał samodzielnie, a w jakim stopniu był zależny od niemieckojęzycznych wzorców językowych.

Biorąc pod uwagę ważny i obszerny dorobek naukowy dr Felicji Księżyk, jej dużą aktywność naukową w zakresie udziału w konferencjach językoznawczych oraz

jej niezwykle wartościową rozprawę habilitacyjną stwierdzam, że osiągnięcia dr Felicji Księżyk w pełni uzasadniają nadanie jej stopnia naukowego doktora habilitowanego w zakresie językoznawstwa germańskiego.

Prof. dr hab. Józef Wiktorowicz